

A magyar börtönügy kétszáz éve Európa közepén
2017-2018. őszi szemeszter
Fakultatív kurzus
ELTE Büntető Eljárásjogi és Büntetés-végrehajtási Jogi Tanszék

Oktató: dr. Illés Melinda, dr. Kabódi Csaba, dr. Pallo József

Időpont és helyszín: kedd, 18.00-20.00, B/13. gyakorló

A számonkérés formája: írásbeli beszámoló

Kurzus célja

A modernkori magyar börtönügy több mint kétszáz éves történetének áttekintésével bemutatni azokat a szakmai-szellemi csomópontokat és gyakorlati változásokat, amelyek jellemezték a lemaradásból felzárkózás, a modernizáció állomásait. A honi elmélet történelmileg „szerencsés pillanataiban” szinkronban volt az európai börtönügy tudományával. A börtönrendszert – miként a kontinens nagy részét – mintakövetés jellemezte, a 19. század első harmadától közel száz éven keresztül az angolszász modell volt a viszonyírás pont, a 20. század második felében a szovjet minta. A 20. század végétől legnagyobb hatással az európai emberi jogi megalapozású felfogás van. Az egész folyamat kellemetlen kísérőjelensége: az elméleti fejlettség és gyakorlati megvalósulás közötti tartós diszkrepancia. A kurzus részeként

Előadás-tematika:

- 09.19. Előjáték: A Felvilágosodás hatása és a Habsburg modernizáció megtörése a nemesi ellenálláson: Szempctől Szegedig. A reformkor: „a haza és haladás” harmóniája – 1843 –as börtönügyi javaslat
- 09.26. Szinkronban a Birodalommal: az osztrák börtönrendszer nevezetése
- 10.03. Szakmai felzárkózás az európai mintákhoz: a Csemegi kódex börtönrendszere
- 10.10. Teljes szinkronban Európával – a hosszú 19. század végéig.
- 10.17. Börtönrendszerünk a két háború között: szakmai és intézményi folytonosság
- 10.24. Szakítás (Nyugat) Európával – szovjet típusú, kikényszerített modernizáció
- 11.07. A magyar börtönügy tudománya újraindul – az átnevelés, a magyar „treatment”; a szocialista büntetéstán - a reszocializáció húsz éve
- 11.14. Politikai rendszerváltás hatása a magyar börtönrendszerre; a „strasbourgi” elvárások és üzenetek alakítják a börtönrendszert
- 11.21. Új évezred – új paradigma – új törvény

- 11.28. Börtönrendszerünk a mérlegen I. az EJEB döntéseinek tükrében
 12.05. Börtönrendszerünk a mérlegen II. a CPT jelentések tükrében
 12.12. Összegzés

Ajánlott irodalom:

Jim Murdock: Le traitement des détenus (critères européens) [édition anglaise: The treatment of prisonnier – European standards] Edition du Conseil de l'Europe, Strasbourg. 2007

Juhász Zsuzsanna:Börtönügy Európában /Fundamenta Fontium Juris/. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2014.

Kabódi Csaba: A börtön jelképes funkciói. In: A szimbólumok üzenete (szerk: Mezey Barna) ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2011. 205 – 255.old.

Kabódi Csaba: A magyar börtönrendszer a nemzetközi kontroll alatt. In: Emberek őrzője. Tanulmányok Lőrincz József tiszteletére (szerk: Hack Péter – Koósné Mohácsi Barbara) ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2014.

Lajtár István: A büntetés-végrehajtás garancia – és kontrollrendszere Magyarországon. Hvgorac Lap és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2010.

Lőrincz József: Büntetőpolitika és börtönügy. Rejtjel Kiadó, Budapest, 2008.

Mezey Barna: A magyar polgári börtönügy kezdetei. Osiris-Századvég kiadó, Budapest. 1995

Pallo József – Töröcsik Balázs: A magyar büntetés-végrehajtás környezete az európai elvárások tükrében I. rész. Börtönügyi Szemle. 2011. 2. szám

Pallo József – Töröcsik Balázs: A magyar büntetés-végrehajtás környezete az európai elvárások tükrében II. rész. Börtönügyi Szemle. 2011. 3. szám

Vókó György: Európai büntetés-végrehajtási jog. Dialóg-Campus kiadó, Pécs-Budapest, 2006.

továbbá:

- a strasbourgi emberi jogi ítélkezési gyakorlat: (<http://hudoc.echr.coe.int>)
- a kínzás megelőzését szolgáló európai bizottság ajánlásai: (<http://cpt.coe.int>)